

V torek, četrtak in soboto
izhaja in velja v Mariboru
brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . — . . .
za tretji leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . — . . .
za tretji leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in upravnništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat.
5 kr., če se tiska 2krat.
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismenke se plača-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 110.

V Mariboru 17. decembra 1868.

Tečaj I.

Društvo za razširjanje ljudske omike.

V Londonu, 10. dec.

Kakor sem v enem prejšnjih listov omenil čitatvic angleških, tako hočem s temi vrstami tudi po izgledu angleških društev nasvetovati posebno slovensko društvo za razširjanje ljudske omike. Zdaj imamo že res lepih narodnih zavodov, in marsikdo bi menda mislil, da s čitalnicami, Matico, z društvom sv. Mohora, s političnim društvom — da še najnovejšega, s katerim nas katoliške Slovence bela Ljubljana osrečiti želi — katoliškega društva ne omenim — je že druženja dovolj; vendar kdor vsa ta društva nepristrano promotruje po njih vspehu, lahko se prepriča, da je še mnogo, kar bi se še storiti imelo: zato so ali sedanja društva še nedostojna v svojem delovanju, ali manjka nam še velepotrebni in koristni družeb. Ljudska omika, po kateri bi si prosti narod vedno bolj in bolj opomogel, imela bi se najbolj širiti. Niso li sedanja društva v ta namen? Da si so, vendar trditvi morem, da še nobeno ni popolnoma v ta namen dostojno, vsaktero ima poveč drugih opravkov. Naši najboljši zavodi, čitalnice so po najbolj v mestih, so odlično lokalne; Matica izdaja semtertje dobrih knjig, a teh ne more biti mnogo priprostemu ljudstvu namenjenih; društvo sv. Mohora izdaja knjige, a te so po najbolj nebeskim in ne pozemeljskim potrebam namenjene; politično društvo more le bolj v krogu omikanih Slovencev biti in delati; kaj bo storilo katoliško društvo še za naš narod, to je še v božjih rokah. Pri vsem tem tedaj kaj imamo za naše ubogo kmečko ljudstvo, ki je oddaljeno od čitalnic, oddaljeno od zavodov za omiko, privezano vedno na trdo grudo, bodi si na razprostranih dolinah ali oddaljenih planinah; vprašam, koliko morejo naša dosedajna društva za splošno ljudsko omiko v teh oddaljenih krajih storiti? Vendar ravno to priprosto in zapuščeno ljudstvo največ nauka in omike potrebuje, ker je naravno po svojih okolnostih najmanj ima. Omenil sem, da v takšne kraje naj bi čitalnice svoje čitalnike (lecturers) pošiljale in ljudstvu naučno čitale. Ker je pa v tem obziru še neizmerno mnogo dela potrebno, menim da bi čitalnicam po sedanjih osnovah marsikaj, kar je pa sicer najbolj potrebnega, celo nemogoče bilo zvrševati, zato je neobhodno treba k sedanjim čitalnicam še drugega društva za razširjanje ljudske vede in omike osnovati. Moj nasvet je ta: Naj bi se osnovalo splošno društvo za razširjanje omike in vede med prostim ljudstvom.

V to svrhu ne trebalo bi mnogo paragrafov, temuč le precej dobre volje za resno delovanje in nekoliko denarja. Recimo, da se takšno društvo ustanovi: glava mu je odbor izvedenih mož, ki naše ljudske zadeve dobro poznajo in posebno vse gospodarske stvari dobro umijo. Za pridružbino k temu društvu naj bi vsak ud plačeval majhen donesek n. p. 2 gl. na leto; s tem bi se nabralo nekoliko fonda ali premoženja, da bi društvo delovati moglo. Delovanje društveno pa naj bi bilo po priliki sledeče: pošiljati čitalnike učeče v odločene potrebne kraje, ki bi tam ob nedeljskih večerkah (ne samo večerih) zbranemu ljudstvu čitali t. j. ga dobrega in umnega gospodarstva učili in se z njim o različnih zadevah in potrebah vsakdanjega življenja razgovarjali in posvetovali, povsodi gledaje na dotične interese, kako

bi se to ali ono moglo izboljšati in popraviti. Bolj znamenite takšne razprave in nauke naj bi društvo kratko ponatisniti dalo, da bi se kot majhne listine ali traktati (dolgi razprav prosti človek ne čita) med ljudstvo razdeljevali po čitalnikih, potem ko se je poprej o stvari čitalo, govorilo in učilo. To društvo naj bi zajedno bilo nekoliko kmetijsko društvo slovensko, in obravnavalo vse takošne zadeve, ki se dostajajo kmetijskih društev, pa s tem razločkom, da bi se društveno delovanje za ljudstvo in med ljudstvom širilo, pa ne kakor navadno pri mnogih kmetijskih društvih, ko ostaja vse delovanje in nedelovanje le v odboru in morebiti enem letnem zboru. Čitalnikom ali takšnim kmetijskim učiteljem, ~~katoliškemu~~ društvu v razne kraje pošiljalo učiti, naj bi se stroški za pot in drugi potroški iz društvene blagajnice povrnili; prosto ljudstvo naj bi se vselej brezplačno naučevalo in tudi majhne naučne listine naj bi se med ukazeljne brezplačno porazdeljevale.

Pa zato bi ne smelo biti eno društvo, ki bi vse voditi imelo, temuč eno obče društvo naj bi bilo porazdeljeno v več okrajnih ali lokalnih, ker le tako bi se vsepo delovati moglo. Ko bi vsak okraj imel svojo društvo, (kako n. p. zdaj čitalnico), naj bi imel za svoje okrajne izdavke tudi svojo okrajno blagajnico; občemu društvu ali vezilu vseh okrajnih društev pa naj bi se za obče potrebe od okrajnih društev primerni doneski odštevali.

S tem bi se nikdo v nepotrebne paragrafe ne vezal, noben okraj bi se po drugem ne škodoval, nikomur bi se nič oponašati ne moglo, vsak okraj bi bil sam svoj gospodar in po svojem delovanju in vspehu v izgled drugim. Najboljše bi menda bilo ko bi se ta društva kar mogoče ozko k čitalnicam prilegla ali priredila in tako zajedno si medsobno pripomogovaje s združenimi močmi za ljudsko omiko delovala. Tako je osnovanih na Angležkem mnogovrstnih društev za različne potrebe, in mislim, da bi nam Slovencev nikakor odveč ne bilo, osnovati si posebno društvo za razširjanje ljudske omike in vede; gotovo je večje potrebe in bode večje koristi nego je marsiktero novo društvo, s katerim si ljudje tú pa tam glave belijo.

Pogled na vzhod.

Dolgo let že rešenja čaka v zgodovini vprašanje, ki je važno, da se tudi mi Slovenci zanimamo za njegovo razmotanje, t. j. tako imenovano vzhodno vprašanje, ali obstanek in ne obstanek turške države ali boljše: mršave. Jasno je namreč, da osvobodjenje in kulturni razvitek naših jugoslovenskih bratov, ki so pod turškim jarmom od dne nesrečnega Kosovega polja, imela bosta velik, če tudi le posreden vpliv na osodo slovenskega naroda, kot oddelka južnega slovanstva. Ko bi ne vedeli, kako bi se nam bilo v tem vprašanju vesti, ko bi ne znali, na katero stran staviti bratovsko sočutje, ko bi pozabili svoj krščanski značaj in sorodstvo, ki nas s turškimi ali pod turško odvisnostjo živečimi Slovani veže: morala bi nam s prstom pravo pot kazati zgodovina naših očetov, in pot, ktero vsemu temu gibanju nasproti nastopajo naši nasprotniki. Naši nasprotniki, nositelji nemške kulture in čudnega liberalizma, ki ima štampelj sebičnosti na čelo vpečaten, ti

Listek.

Jan Evang. Purkyně.

Vsak narcd ima svoje može, ki jih ne le časti in spoštuje, ampak iskreno ljubi. Tudi Čehi imajo svojega moža Nestora, ki si je popolnoma zaslužil ljubezen naroda svojega. Ta mož je, ne le po celem slovenskem svetu znani in obče spoštovani, ampak v vseh znanstvenih in učenih krogih čislani Jan Purkyně, kateri ravno danes obhaja petdesetletnico, kar je bil imenovan na tukajšnjem vseučilišču za doktorja zdravniškega. Naj Vam toraj podam v kratkem popis njegovega življenja.

Jan Purkyně je rojen 17. decembra 1787 v Libochovici v Litomerskem okraju na Českem. Ded njegov je bil tam mesar, in oče gospodarski uradnik. Prve šole je obiskoval doma v Libochovici in 7 let star je zapustil svojo domovino in se podal na Moravsko in sicer v Mikulovo (Nikolsburg) kjer je izdelal glavne in latinske šole. Vstopil je potem v red Piaristov ravno tam. Tu že se je pridno poprijel materinega svojega jezika in česke slovesnosti, zraven pa tudi laškega in francoskega jezika. L. 1806 se je seznanil z nemškim filozofom Fichte-jem, kateri je spoznal Purkyně-vo zmožnost in ga napravil, da je to leto zapustil samostan, da bi mogel v svobodnejših razmerah s svobodnejšimi vednostimi bistri svoj um izobraževati. P— je v Pragi vstopil v drugo leto filologije. Med svojimi študijami v Pragi je podučeval v imenitnih hišah in najpozneje je bil pri grofu Hildprantu za domačega učitelja. Ko je pa njegov učenec Ferdinand odšel v vojsko zoper Francoze, pristopil je P— na medicinski oddelek, kterega se je z vso pridnostjo poprijel.

Ni še izdelal izpitov, ko ga je že obhajala misel, kako bi se dal napraviti naravoslovski praktični zavod na pražkem vseučilišču. Ker je pa videl, da mu je vse nasprotno, je zapustil zopet to misel. Za rigorose je spisal „Beiträge zur Kenntniss des Sehens in subjektiver Hinsicht“ in po javni disputaciji je bil 10. decembra 1818 promoviran za doktora medicine

in fiziologije na tukajšnjem vseučilišču. Imenovani spis je razsvetlil veliko do te dobe neznanih reči, in ni čuda, če se je P—vo ime razglasilo kmalo med učenjaki, kateri so ga spodbadali, da naj dela dalje na tem znanstvenem polju. — Leta 1820 je prosil za sprazneno stolico patologije in farmakologije v Pragi, in ker te ni dobil, za stolico fiziologije v Pešti. Tudi te ni dobil, in moral je ostati do leta 1822 asistent. To leto je dobil od dr. Rusta iz Berolina pismo, v katerem mu je naznanil, da je v Vratislavu (Breslau) mesto prazno, in naj poskusi P— svojo srečo, akoravno bo imel močne konkurente. P— je odšel v Berlin in s pripomočjo Rustovo in protekcijo pruskega ministra Altensteina je dobil imenovano službo.

Ko je vredil svoje zaležitosti v Pragi, je obiskal na Göthejev poklic Vimar (Weimar) kjer se je cel teden z slavnim nemškim pesnikom prijateljsko zabavljaval. Po Göthejevem priporočilu je prišel P— v Jenou, kjer se je seznanil z imenitnimi učenjaki in pisatelji, in o veliki noči leta 1823 je šel na svoje novo mesto v Vratislavu.

V tej dobi se je oženil s hčerjo slavnega filozofa in prof. Rudolfa-ja v Berlinu, s katero je imel 4 otrok, od katerih 2 sina Emanuel in Karol še živita. Ženo je izgubil leta 1834.

Prišedši v Vratislavu je izdal disertacijo „De examine physiologico organi visus et systematis cutanei“ l. 1823 in po javnem nastopnem govoru je bil sprejet za rednega profesora na medicinskem oddelku. Tu je moral prestati veliko zavidanja od svojih tovarišev in učencev, ker je kot Avstrijec dobil službo. V dveh letih pa se je že priljubil vsem tako, da so ga imenovali „der gutmüthige Oesterreicher“. — Tukaj je izdal tretje delo leta 1825: „Beobachtungen und Versuche der Physiologie der Sinne oder neue Beiträge zur Kenntniss des Sehens in subjektiver Hinsicht“, in v „Časopisu českega museuma“ l. 1836 je spisal „O idealnosti prostoru zrakového“. — Leta 1825 je pisal: „Simbolae ad oni avium historiam ante incubationem“. (Drugič ponatisneno l. 1833 v Lipsku) v katerem je popisal prvič po njem imenovani „Purkyněo Keimbläschen“.

Med tem se je zelo z rastlinami pečal, in tudi v tem obziru spisal

se na vse pretege trudijo dokazati lepo, pravično ravnanje Turkov, ter kolikor in kjer morejo iščejo dlak in marog, ki bi jih utegnili narodi imeti, kateri so turškega jarma do grla nasiteni in hoté mohamedansko petó s tilnika otresti ter si z lastno močjo pomagati do omike in svobode. Tudi po naših slovenskih deželah je mnogo tacih, ki kakor povsod, tako tudi v tem vprašanji trobijo hrabro v nemški rog, kakor se jim z Dunaja in enacih viših krajev krščanske ljubezni in svobode znamenje da. Kakor so se ti ljudje otresli vsega, kar je domače in bogomolijo le tuje zlato tele germanizacije, tako so tudi za ta slučaj pozabili tradicije in naravno-pravično mišljenje slovenskega naroda.

V najnovejšem času je vzhodno vprašanje zopet vidneje pokazalo se. Turška vlada je dala grški zadnjo besedo, ki tirja naj krščanskih svojih rojakov na Kandiji, ki se že toliko časa za svojo svobodo boré, ne podpira več, če noče, da se pretrga med Turško in Grško prijateljska vez. Ker se Grška brani tej tirjatvi ustreči in vojaštvo na grško-turško mejo postavlja, zgodi se lahko, da bode plamen znotraj tlečega turškega poslopja na vseh oglih čez streho švignil. — Evropske velike vlasti — med temi v prvi vrsti avstrijska vlada — so se lotile proteči požar črvice hiše udušiti in gasiti. Mogoče je, da jim bode srečno izpod rok šlo, mogoče da nevihto, ki ima neodvnljivo čez Turčijo pripihati, še za nekaj časa ustavi. Vendar je videti, kako se trenotek bliža, ko bode moral turški polomesec probediti in umekniti se čez Bosporus, od koder je bil prinesen kot zavornica razvitka človeške kulture na krščanski podlogi, polomesec, ki se je svetil le v tiranstvu, zatiranji in krvoločnem barbarstvu.

V osrčji, ter okolo in okolo Turčije se vse moči zbirajo in pripravljajo za dan povračila in vrnitve izgubljene svobode. Srbija ima čislanja vredno vojsko na nogah, Bolgari se pripravljajo, Romani prizadevajo vsej diplomaciji strahú odveč, in Grška utegne kakor se zdaj kaže prvi udarec storiti in mogoče da tako splošno znamenje dati. — Med vsemi tujimi vladami bila je dozdej Ruska edina, ki je podpirala ali vsaj ne zavirala prizadevanj turških kristijanov. Zarad tega je nemško časopisje polno strupa in polno straha; zarad tega tesnosrčna politika avstrijske vlade, zarad tega tisti grozoviti strah pred panslavizmom, ktereга so po Mazzinijevih besedah iznašli oblastniki, da bi narode ž njim strašili in jih laglje zatirali. Tako se iz mrzenja do slovanstva, iz egoizma in praznim strahom pred z lastno domišljijo ustvarjeno podobo od liberalnih in svobodoljubnih (?) državljanov stanje zagovarja, o katerem se nihče ne moti; tako se principi svobode in liberalnosti, ktere imajo ti nemški junaki dan na dan na jeziku tu z nogami teptajo in teptanje hvalisa. Kaj bi avstrijsko nemško časopisje krikalo in vikalo, ko bi bilo na primer na Balkanu namesti Slovanov par milijonov nemških duš. Ja bauer, das ist was anders!

Rešenje vzhodnjega vprašanja, ki je vprašanje človečanstva, vprašanje narodnostne ideje, torej del vprašanja splošne svobode: bliža se vedno bolj. Mi Slovenci ne moremo drugega, nego da želimo, da bi našim južnim bratom ob Balkanu in vsem narodom kmalu zasvetilo solnce svobodnega dne. Priliko pa imamo danes opazovati, kaka je v istini svobodoumnost naših nemških in nemškutarških nasprotnikov, katerim so svobode usta polne, zraven pa se postavljajo Turkom, stariim sovražnikom vse omike, za zagovornike in na vse mogočne načine črne narode, ki bi radi otresli se krivičnih uklepov.

Finance in kupčija v Srbiji.

(Konec.)

Colnina od prevažanega blaga se je bila zlasti zato odpravila, ker je bila leta 1863 prevozna kupčija skoraj popolnoma nehala, in ker si je vlada obetala, da jo ta njena naredba zopet obudi in na svoja pota zvabi

kupčijo, ki se je bila obrnila na nove ceste iz donavskih luk Lom in Vidin v Niš in Sofijo. Vendar se do denšnjega dne prevozna kupčija ni zopet povzdignila.

Povečanje colnih tarifov je od leta 1864 bolj in bolj pomnožilo dohodke iz colnine. Da kupec s početka večega cola ni bil posebno vesel, je naravna stvar. Tožili so, da se novi tarifi posebno v beligrški colnaji brez vsega vsmiljenja rabijo. Malim uvaževalcem ni bilo mogoče visoke colnine tekoj pri uvažanju gotovo odšteti. Samo pri uvažani soli in tabaku je dovolila srbska vlada februarja meseca 1865 v posebnem zaukazu, da se sme vladarska davščina (regal) proti primerni kavciji zaupati po visočini zneska do šest mesecev. Pri tem upovanji se ni gledalo na narodnost, samo da je morala upana davščina znašati najmenj 50 cekinov in ne več kakor 5000 cekinov. Kavcija se je dajala po zemljiščih ali po porokih; dokler je ležalo dotično blago v colnijskih shramah, ni trebalo kavcije.

Razen vsega tega pobira Srbija še posebne davščine iz svojega civilnega pravosodja, za uradne spise, kazni v denarji, s kterimi se odkupujejo manji zapori, za dekrete pri službenem imenovanji itd. Vse te davščine neposredno pobirajo uradi, pri kterih se dotično opravilo vrši. Leta 1866 je imela Srbija takih dohodkov: 1.100.000 pijastrov za sodnijske davščine, 500.000 pijastrov za davščine pri družem uradovanji in 150.000 pijastrov kazenskega denarja.

Finančno ministerstvo upravlja vse premekljivo in nepremekljivo državno premoženje, ki se je nakupilo iz narodnega premoženja, ali se je odkupilo ali volilo in darovalo. Med to premoženje spadajo v prvi vrsti v prosto lastnino spreobrnjeni, nekdanji turški vojaški fevdi (Timar, Mukaat, Simajet), ki so zdaj postali popolnoma srbsko državno imenje; na dalje posestva, ktera so se odkupila Turkom, ki so se leta 1863 izselili iz Srbije, kakor tudi vsi gozdi za državne spoznani in konečno založni državni zaklad (reserve). Dohodki iz nepremekljivega državnega posestva so znašali leta 1866: neposredno gospodarstvo državnega posestva 30.000, najemnina za državna posestva 330.000, iz odkupljenega posestva turških izseljencev 244.309 pijastrov.

Velik del državnega premoženja je založna blagajnica (rezerva, nepokretna kasa), ktero je ustanovil knez Mihajlo s tem, kar je državnega dohodka prva leta svojega vladanja prihranil. Vse to pa se je zadnja leta izdalo za oboroženje. Po končanem računu leta 1867 ima srbska državna blagajnica 14 milj. pijastrov gotovine, ki so namenjeni za posebne stroške in se zasebnikom na obresti posojujejo.

Šolsko zaklado popolnoma odločeno oskrbuje poseben odbor. Razen tega so še srenjske, sirotniške, cerkvene in blagajnice za penzije udovam. Vse te glavne vkup so združene v neko hipotekno banko (uprava fondova). Temu zavodu na čelu stoji predstojnik, ktereга imenuje finančni minister. Uprava fondova posojuje po Srbiji denar proti hipotekarni varnosti. Posojuje se le polovica tega, kar je zemljišče ali drugo nepremekljivo blago po cenitvi vredno. Da se zastavljena zemljišča dobro cene, odgovorni so cenilni možje in pa nazoči vladni uradnik. Za posojeni denar se plačujejo 3 odstotki obresti in 1 odstotek odplačila na vsakih 6 mesecev. Uprava plačuje od glavnice, ki jih je od zasebnikov ali od javnih blagajnic sprejela po 2 1/2% na pol leta; nevzdignene obresti se čez pol leta prištejejo glavnici. S tem zavodom se je leta 1867 združila hranilnica. V to se morejo vlagati zneski od 5 do 500.000 pijastrov. Od teh vlog se plačuje po 2 1/2% obresti. Pravila hranilnična so povprek tako ugodna za zasebnike, da se jej je že prvo leto celo iz Avstrije 5000 cekinov posodilo, dasiravno so hranilnice v Temesvaru, Novem Sadu, Bečkereku.

Oblika državnega proračuna je tudi v Srbiji, kakor je sploh tudi drugodi v navadi. Vsak minister ima spisati račun stroškov, kar misli, da jih bo prihodnje finančno leto (1. nov.—31. okt.). Ta račun se s potrebnimi

nekoliko znamenitega. Njegova stara misel, da si učenci le kratkrat pridobé dovelj znanosti, če delajo praktično sami, zopet mu ni dala miru in mnogo si je prizadeval, da bi se na učiliščih Vratislavskem osnoval praktičen zavod fiziologičen. Da bi dokazal važnost tega zavoda, napravil ga je v majhnem sam v svojem stanovanji, in privabil je k sebi svoje učence, kjer so se po mogočnosti vadili praktično. Še le leta 1842 mu je prusko ministerstvo dovolilo mal praktičen oddelek za fiziologijo. In od tega časa so se jeli razširjati ti zavodi po vseh nemških in avstrijskih višjih šolah.

Purkyně pri tem marljivem delovanji na naravoslovskem polji ni zamenaril filozofičnih svojih znanosti. Tako najdemo spise Slovanstva se tika-joče, posebno pa kritike, kakor o Šafařikovi „Geschichte der slavischen Sprache und Literatur“, o českih, ruskih, poljskih, tudi slovenskih (Kopitarjevi „Glagolita Clozianus“) pisateljih. Več filozofičnih spisov je izdal v nemškem, českem in tudi poljskem jeziku.

Purkyně se je udeleževal večidel vseh zborov zdravnikov in filozofov na Nemškem in Avstrijskem.

Domovini zvesto srce njegovo mu na tujem svetu ni dalo miru. Želja po domovini je bila zmerom večja. Videl je, da na tujem njegove zmožnosti ne morejo koristiti toliko njegovi domovini in njegovemu narodu, kakor doma; akoravno je tudi tukaj marljiv bil ravno v tem obziru. L. 1829 je predstavil Šillerove pesmi v česko. L. 1834 Tassov „Osvobodeni Jeruzalem“ (oboje nat. v „Čas. česk. museuma l. 1829 in l. 1834.) L. 1841 je izdal v česki prestavi Šillerjeve liriske pesmi. Med Nemci je širil znanje Čehov in ostalih Slovanov s svojimi kritikami slovanskih spisov in s predavanji v javnih društvih. — L. 1842 je prišel v Vratislavo njegov rojak, za celo Slovanstvo mnogo zasluženi Čelakovský za profesora slovanskih jezikov, s kterim sta s združenimi močmi delala za povzdigo česke literature.

Purkyně je že leta 1835 prosil za prazno stolice anatomije ali pa fiziologije v Pragi, ktere pa ni dobil. L. 1848 se je vdeležil slovanskega kongresa v Pragi, in je bil tu pri jubileji vseučilišča imenovan za dr. filo-

zofije. In tu je zopet vročjeja postala njegova želja priti v svojo domovino. Želja se mu je še le l. 1849 v jeseni spolnila, ko je bil s Čelakovskim vred poklican v Prago, in je l. 1850 prevzel stolico fiziologije. Prva njegova skrb je bila pobiljšati fiziologični ustav, kar mu je tudi v enem letu obveljalo. Za tem je glavno svojo misel obrnil na upeljavo českega jezika pri naravoslovskih študijah, za kar se je posebno poganjal v naravoslovskem časopisu „Živa“ ktereга je vredoval od l. 1853 do l. 1864, on sam s pripomočjo prof. Krejčič-gja. Trud ni imel zaželenega uspeha.

Od tiste dobe živi sivi starček v sredi svoje domovine in ljubljeneja svojega naroda v Pragi, ljubljen in spoštovan od vseh, gotovo pa naj bolj od svojih učencev, kterim je bil zmerom mil oče. V Pragi ga najdemo denes, ko je 50 let preteklo, kar je ravno v tisti Pragi dosegel naslov doktora; najdemo ga kot imenovanega uda vseh evropskih vseučilišč in akademij, kot uda večidel vseh znanstvenih zavodov, najdemo ga z okinčanimi prsi s pruskim redom „rdečega orla (IV) in ruskim redom sv. Vladimira. Najdemo ga pa žalibog v postelji. 81 let staremu starčku ni dano, da bi praznoval svojo svečanost s hvaležnim narodom.

Njegova postelja je okinčana, soba predelana v krasen vrt. Na mizi leže telegrami in voščila iz raznih krajev. — Med društvu in korporacijami, ki so mu prišli voščiti naj omenim sledeče:

Profesorji med. oddelka, med. doktorji, česka učena družba vednosti, ameriški klub (gospé, ki so pele pred P—ovo sobo), českih študentov med. deputacija, ustanovniki fiziologičnega ustava, deputacija društva českih zdravnikov, župan Klauudy, deputacija meščanov rojstnega mesta njegovega Libochovice, deputacije društev „Sokol“, Čtenarska beseda, akad. čten. spolek, deputacije: nemških doktorjev, pravnikov, historičnega društva in družih društev.

Vskliknimo tudi mi z onimi deputacijami učenemu možu: Mnogaja ljeta!

F. T.

razjasnili in dokazili izroči „sovjetu“ v pretres in dovoljenje. Na podlagi teh posameznih računov se sestavi skupni proračun, ki se predloži knjezu v potrjenje. S potrjenjem zadobi postavno veljavo. Pod knjezom Aleksandrom Karažorževićem ni bilo navade razglašati proračun. Še le knjez Mihajlo je ustregel tej tirjatvi ustavnega državnega življenja, in zdaj se proračun vsako leto razglašuje v uradnih „Srbskih Novinah“. Ministrom ni dovoljeno brez privoljenja senata več izdati, kakor kar jim je bilo postavno odmerjeno, in tudi nobena druga državna oblastnja ne sme brez višega dovoljenja prekoračiti potrebščin, kakor jih je bila sama v proračun postavila, in so se jej potem potrdile.

Brambovska postava.

(Dalje.)

§. 13. Število vojakov, katero se ima po številu prebivalcev razdeliti med kronovine in dežele v državnem zboru zastopane in pa med dežele ogerske krono, in kakor je potrebno, da se ohrani stoječa in pomorska vojska v gori (§. 11) določeni večini, in pa potrebno za nadomestivno reservo, more po njegovem (štev.) ustanovljenji le potem dvomljivo postati, ko bi se cesarju potem dotičnih odgovornih vlad zdelo potrebno število zveksati ali znižati; dejansko se morejo novaki vendar le pobirati, ako je postavodajstvo spremembo za ono leto dovolilo.

Vkupna desetletna nadomestivna rezerva naj ne bo večja, kakor je število novakov prvo leto po prejšnjem odstavku dovoljeno.

Pri razdeljevanji dotičnega števila med oba državna dela bodo, dokler se ne bo v obeh državnih oblastjih na enaki podlogi ljudstvo na novo preštelo, služili sedanji uradni spisi o ljudskem številu. Po teh pripada od določenega števila 800.000 mož, deželam in kronovinam v državnem zboru zastopanim 470.368 mož, prebivalstva dežel ogerske krono pa 329.632 moža. Prebivalci granice, ki svoji brambovske dolžnosti drugače zadostujejo, pri tem številjenji toliko časa ne pridejo v račun, dokler bo obstajala vojaška granica.

§. 14. Stoječa in pomorska vojska se nadopolnjuje s tem, da

- a) se uvrstujejo odgojenci vojaških učilnih zavodov (§. 19).
- b) pristopajo prostovoljci (§. 20—24),
- c) da se kdo službeno uvrsti (§. 45—47),
- d) po rednem novačenju in o vojskihinih časih po uvrščenju onih za nadomestivno reservo zapisanih, ki niso prekoračili 30. leta (§. 31—35).

§. 15. Deželna bramba se nadopolnjuje s tem, da se

- a) uvrstujejo rezervisti po dokončani službi v armadi in oni za nadomestivno reservo zapisani, ki so že več kakor 30 let stari (§. 4),
- b) da se brambovske dolžnosti podvrženi neposredno sem uvrsté (§. 32.)
- c) da se sprejemljejo taki prostovoljci, ki so zadostili svoji novaški dolžnosti, ki niso podvrženi deželni brambovske dolžnosti a so še sposobni za službo; jemlje se na 2 leti, ali za čas vojske.

§. 16. Za vstop v stoječo ali pomorsko vojsko je potrebno:

- a) državljanstvo v eni ali drugi državni polovici,
- b) potrebna dušna in telesna sposobnost in telesna višina najmenj 59 palcev dunajske mere, (za stoječo vojsko potrebni rokodelci, potem mornarji in mornarski rokodelci se jemljejo negledé na telesno visokost),
- c) starost najmanj dopoljenih 17 in največ 36 let.

Tujci se smejo le z dovoljenjem cesarjevim za postavni čas redovne službe pod pogoji b) in c) v stoječo vojsko sprejemati, ako morejo dokazati, da jim je to njih vlada nepogojno dovolila.

§. 17. Začasno se sme oprostiti službe v stoječi vojski, pomorski vojski ali v deželni brambi.

1. edini sin očeta, ki si sam ne more ničesar več prislužiti, ali pa edini sin matere udove.

2. po očetovi smrti edini vnuk starega očeta, ki si ne more sam ničesar prislužiti, ali stare matere udove, če nima nobenega lastnega sina.

3. brat popolnoma osiroščenih bratov in sester.

Vendar sme le oni edini sin, vnuk ali brat oproščenji tirjati, ki je zakonski in telesen, ako je od njegovega oproščenja odvisno odhranjevanje njegovih starišev, dedov ali sester in bratov, in če to dolžnost tudi res izpolnjuje.

Pod tem zadnjim pogojem se kakor z edinim sinom, vnukom ali bratom ravna z onim, čegar edini brat ali drugi bratje.

- a) stoje (stoji) v redovni vojski ali v rezervi,
- b) so (je) mlajši od 18 let,
- c) so (je) zaradi neozdravljivih dušnih ali telesnih bolezni za vsako službo nesposobni.

Kdor je bil na podlagi teh določil začasno oproščen, a mu je šel v pogubo razlog oproščenja, ali neha spolnjevati stavljenе pogoje, zadeva ga dolžnost stopiti v stoječo, pomorsko vojsko ali v deželno brambo po razmerah svoje starosti.

O začasnem oproščenju odločuje komisija za novačenje (§. 32.). Proti njeni razsodbi je dopuščena pritožba pri ministerstvu za deželno brambo, katero ima pravico konečno razsodbo deželni oblastnji prepustiti.

Proti razsodbi komisije za novačenje, katero je potrdilo to ministerstvo ali za to določena deželna oblastnja, ni pritožbe. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Gorice 14. dec. [Izv. dop.] Čitalnični odbor je sklenil napraviti v prihodnjem pustu vsako nedeljo malo domačo zabavo, pa nobene brez besede; odlikovala naj bi se beseda 31. januarja, ki bi se Vodniku v spomin bolj slovesno napravila. O postu bomo pa skušali predlagati vsaj dve glediščni igri. To bi bil pri nas korak naprej, ker dosedaj jih še nismo nikdar imeli v naši čitalnici zaradi pomanjkanja slovenskih gospodičin.

Novi odbor se trudi in se bo trudil, da pridobi goriški čitalnici zopet ono častno mesto in veljavo, katero je imela v prejšnjih ugodnejših časih in nadjati se je, da bodo tukajšnji Slovenci in kar jih je olikanih v bližnji okolici s pristopom in z udeleževanjem podpirali čitalnico, ktera ima za vse Slovence na Goriškem velevažni pomen, ker ona naj bo središče in zbirališče goriškim Slovincem — in s tem očitni dokaz, da v Gorici bivajo zares tudi Slovenci, da Gorica je tudi naše mesto.

V Solkanu bodo obhajali dne 20. t. m. Preširnov spomin. Med drugim bodo predstavljali domači fantje in ena deklica Vilharjevo igro v 2 delih „Zupan“. Po besedi bo tombola.

Iz Londona. 12. decembra [Izv. dop.] Od kar sem pisal zadnjokrat o volitvah za parlament, mnogo se je spremenilo do danes. Po določeni zmagi liberalcev videlo je konservativno ministerstvo Disraeli, da so mu ure odštete in mirno je odstopilo od državnega krmila, katero je brez daljnega premišljevanja Gladstone s svojimi izbranimi tovariši prevzel. 10. t. m. se je odprl novi parlament in izvolil se predsednik (speaker), vse se je zgodilo v najlepšem miru in redu, nič ne bode tedaj vznemirjalo praznikov božičnih, ki se bližajo, in so res najlepši in najveselejši prazniki po celi Britaniji. Ko bi se še enkrat minilih volitvah spominjal, reči bi moral, da niso bile tako silno nevihtne, kakor se je navadno mislilo izvzemši nekatere kraje na Irskem, kjer so bili krvavi tepeži in poboji med nasprotnima strankama. V Londonu in bližnjih okrajih, kjer sem si volitve ogledoval, bilo je vse prav mirno, klatežne je bilo le nekoliko pijane drkali, ktera se pa povsodi nahaja. Pravi se, da ste bile dve stvari ljudstvu angleškemu najbolj znameniti prazniški dogodki, namreč vešenje in parlamentne volitve. Prva „prazničnost“ je zdaj za vselej izgubljena radozijačni množici, ker okrivenci se ne obešajo več javno, temuč bolj skrito v jetnišnicah, kjer so le oficijelne osebe pričujoče; a malo po malo lahko da se še volitveni truš in hruš poleže, in to posebno, ako bi se volilno pravo od sedanjega merila, katero po zadnji spremembi nima mnogo v suffrage universel spremenilo. Vendar dnevi, v katerih se ponosni veljaki in bogateci kot ponižni kandidati po nizkih hišicah svojim volilem priklanjajo, ali bolje reči, glasov si prosijo, dnevi v katerih se v Angleški pretaka več piva, kakor se je kedaj v obečani sveti deželi mleka in medu, in vsakemu žejnemu volilcu dovolj žejo gasi, ti dnevi bodo vedno veljavni. A kako ne bi, ko kandidati za nje toliko tisoč in tisoč funtov potrošajo, gosté in podkupovaje si prijazne volilce. Pa tudi vsaka neznamenitost se pri tej priložnosti ponosno svoje znamenitosti spominja, mislé, da brez njegovega glasa bi se državno kolo prav vrteti ne moglo. Vendar bodi si to kakor hoče, dnevi v katerih si narodi voditelje svoje volijo, so znameniti, in Angležka, ki se je srečno že več stoletij v teh zadevah odlikovala, bode se tudi prihodnjič. Pri vseh volitvah vendar je najbolj znamenito bilo, da ni bil Gladstone v Lancashiri na svojem starem mestu zopet izvoljen, da so ga tam konservativci spodrinili. Izvolilo si ga je vendar brž malo mesto Greenwich, in prav dosetljivo se je na to reklo, da kakor Greenwich naznanja in daje Angliji čas, tako jej poda od sedaj z Gladstonovo volitvo tudi novo dobo. Novo Gladstonovo ministerstvo se jako hvali, da je dobro izbrano, da so pravi možje na pravem mestu. Zanimljivo tudi je, da je Bright v ministerstvo stopil: kako se bode ta velik demagog in največi svoboden govornik kot odgovoren minister védel, vsakdo radovedno pričakuje; mesto, katero je prevzel kot prvosednik trgovstva, mu je tudi najbolj priležno, ker ima v tej stroki sam veliko praktične zvedenosti, pa tudi, ker mu bode na tem mestu najbolj svobodno se gibati v drugih zadevah. Pri vsem tem vendar se misli, da minister Bright bode bolj zmeren in ne tako ognjen, nagel in radikalen v reformskih vprašanjih, kakor je bil prejšnji obrtnik Birminghamski; vendar v vsakem obziru je upati, da Bright je vreden naslednik v vseh svojih namenih in delovanji rajnemu Richard Cobden-u. Gotovo je, da sedajno ministerstvo (kar je vselej bila navada Whigsov) bode celo le za mir, in se ne bode v nobene vojske vtikalo, ako ga posebna sila ne prisili, česar pa ni upati; torej ako bi se grško-turško, ali v obče vzhodno vprašanje z bojem počelo, bode Angležka le k miru svetovala, in to bode menda vse. Bright je odločno po svojih običih principih proti vsaki vojski, in to še tembolj, ker je Quaker, ali družnik „prijateljev“, katerim je vojska protikristjansko zlo. Pa tudi Gladstone sam nikakor ni za vojno rožljanje, njegova politika je in bode mir in mirna posprava.

Politični razgled.

V 152. seji državnega zbora je predložil finančni minister Breitel zbornico osnovo postave, po kateri bi se smeli davki do konca marca meseca 1868 pobirati, kakor tekoče leto. Potem govori o računu za leto 1868. Primanjkljaj bi imel prav za prav znašati 38,984.000 gl.; pa tudi to je poravnano s tem, da se je nekoliko davka povekšalo, da se je prodalo nekoliko državnega premoženja in da se je najelo nezastavljeno posojilo. Sploh se je račun bolje obnesel, kakor se je pričakovalo, stroški so manji, dohodki pa večí. O računu leta 1868 more naznaniti le spisek za prve tri kvartale in tudi tega ne popolnoma. Vsi stroški so znašali ta čas 93,344.000 gl., torej 10,052.000 gl. manj, kakor je bilo določeno. Po dokončanem računu vendar ne bo ostalo več kakor 3 milijone. Dohodki so znašali 203,896.700 gl. torej 8,710.000 gl. več, kakor je bilo določeno. Pa tudi ti večí dohodki se bodo skrčili. Primanjkljaj za leto 1869 bo znašal 19,925.000 gl., ktere ga se bo pa s prihranjenim denarjem in z državnim posestvom, ki se ima na novo

prodati, toliko poplačalo, da ostane le še 2,700.000 gl. primanjkljeja. Na to razlaga, zakaj je potrebno, da se davki pobirajo do konca marca prihodnjega leta v dosednji visocini in pravi, da je čas prekratek, da bi se mogel proračun pretesti, da bi pa kasneje ne kazalo davke za pretekli čas povekšati, ker bi to delalo nevoljo. — Predsednik Kaiserfeld dá osnovo pravič brati, dasiravno ni bila na dnevnem redu. Na dalje se je podala osnova postave o davku od pohištev, o privolitvi 73.000 gl., ki so se nedovoljeno že izdali leta 1868 za oskrbovanje javne varnosti, potem za popravke škode, ki jo je voda napravila na Tirolskem in ki so mesto 30.000 gl. prizadeli 37.000 stroškov. — Groholski interpeluje ministerstvo zaradi nesreče v Vietlički, kako namreč tam reči prav za prav stoji, kaj se je dozdej storilo in kaj menijo še storiči v prihodnje. Bistveni del Brestelovega odgovora je, da je nevarnost odpravljena, če bo mogoče vodo v tem času iztrobati, v katerim si jo iztrobati želé. Skene interpeluje ministerstvo, ali je ministerstvo kaj preskrbelo, da se bodo mogli nemški učenci v Ogerskem Starem gradu, ki je prešel v ogerske roke izučiti v gospodarskih predmetih, ki se tam učé in ali si je pri izročevanju tega zavoda pridržalo svoj delež. — Ryger interpeluje ministerstvo, kako je to, da so se v mladeniškem semenišči v Kromerži nastavili učitelji, ki nimajo postavne sposobnosti. — Minister Plener odgovarja na neko interpelacijo zaradi železniške nesreče v Horovicu pravi, da se bo v kratkem zaukazalo, kar je najpotrebnejšega za varnost pri vožnji po železnicah. Glede nesreče same je odposlal posebno komisijo preiskavat. Potem se voli proračunski odbor; v kterega je izmed Slovencev izvoljen dr. Toman.

Dasiravno vladni listi govorice o spremembah v ministerstvu med otročarije mečejo, vendar nočejo ti glasovi utihniti. Tudi iz Pariza se naznanja ministerska kriza.

Preiskavanje o julijskih homatijah v Trstu ni še dokončano in bo konečno obravnavanje morebiti še le v 2 mesecih. Dr. Giskra je neki rekel, da ne bi mogel dovoliti, da bi se ločila okolica od mesta, ker bi moralo potem mesto zelo hirati. Da hira zdaj slovenska okolica, to menda dr. Giskri nič ne dé, menda tudi države nič ne boli.

Privatna poročila iz Vieličke trdijo, da ni res kar je govoril g. Brestel v državnem zboru o odpravljeni nevarnosti, ampak da je res razpočila Franc-Jožefova jama, in da je nevarnost velika.

Niti izjemno stanje, niti vse ne ravno najčednejše agitacije nemške stranke v Pragi jej niso mogle pri volitvah za srenjski zbor k zmagi pripomoči. Izvolilo se je 23 kandidatov narodne, a le 8 kandidatov nemške stranke, s katero so volili tudi Židje.

Vsled razlaganje deputacije hrvaškega deželnega zbora je cesar iz posebne milosti dovolil, naj se število novakov, kar jih mora letos dati Hrvaška in Slavonija memo lanskega leta zniža za 1000 mož, da bi ne bili imenovani deželi v tem obziru nikakor preobloženi. — Deputacija tega zbora se je cesarju tudi zahvalila za železnico med Beljakom in Ljubljano.

V Erdeljskem se boje romanskih agitatorjev, ki bi imeli tú odpuščene ali doslužene vojake c. kr. avstrijske vojske, kateri so romanske narodnosti, pregovarjati, da bi prestopili v romansko službo. Vladni komisar je izdal stroge zapovede, da se vse to nabiranje tekoj s kraja uduši.

Ugiblje se, da je imelo Bismarkovo potovanje v Sasko namen zagotoviti se saskega kralja in njegove armade, ko bi res prišlo do vojske. Bismark je namreč trdil, da se je bilo že letos vojske bati, da jo je poseben slučaj (španski upor) odgnal, ker bo ta brz ko ne v kratkem dokončan, ne bo nobene overe, da si države krvavo zagodejo in Bismark si o pravem času išče zaveznikov.

Graf Bismark je rekel v pruskem zboru, da je v Hitzingu pri Dunaji poseben revolucionaren odbor, ki ima namen proti Prusiji agitirati. Slišati je, da se bo stavila v tej zadevi interpelacija v državnem zboru dunajskem. Tudi je neki že grof Beust pisal v Berlin, da mu o tem odboru ni nič znano, in da bi ga ne trpel, ko bi se hotel osnovati.

Vladni organi pruske vlade še vedno ne govoré posebno prijazno o Avstriji, in jej očitajo, da je samo Avstrija kriva turško-grškega razpora.

Časniki trdijo, da je Napoleon dobro vedel o pruskem orožju, ki se je pošiljalo v Romanijo, pa da ni imel ničesar proti temu.

V romanskem zboru je rekel Bratiano, da se mora Romanija obožiti, ker je Ogerska oborožena. Ogerska ima 120.000 mož deželne brambe, toraj jih mora imeti tudi Romanija, katero si hoče Andrassy osvojiti.

Avstrijska vlada je te dni neki Turčiji prav živo priporočala, naj bi porta vendar enkrat obljubljene reforme v vseh krajih države izvršila, kajti ko bi ona hotela le Kretečanom dati potrebno samostojnost, lahko bi to veljalo drugim turškim deželam kot plačilo za revolucijo, in to bi imelo prav lahko nasledek, da bi te dežele pri prvi priliki segle po revoluciji, cesar pa se je ogibati.

Pariški listi naznanjajo, da se rimska vlada vsak dan pritožuje, da se pripravlja mazzinsko-garibaldinsko gibanje.

Časnik „Osten trdi, da ima Avstrija v Bosni mnogo generalštabskih častnikov, ki ne le deželo iz vojaškega stališča preiskujejo in popisujejo, ampak ki se natanko podučujejo o ljudskem menji. Za ta zadnji namen imajo avstrijski konsuli posebne denarje u rokah. Preiskovalne častnike omenjeni časnik po imenu imenuje in pristavlja, da ni u Bosni nobenega iz vojaškega obzira količkaj važnega kraja, kterega bi ne bili avstrijski generalštabski častniki vsaj površno obrisali. —

O turško-grškem razporu javlja 14. t. m. telegraf iz Carigrada: Res je, da je denes zapustil turški poslanec Atene, a grški Carigrad. In iz Aten se brzojavlja: Vlada ni sprejela turških tirjatev. Tu in v provincijah se navdušeno demonstruje za vojsko.

Razne stvari.

* (Mesto Loka) na Kranjskem si je dalo od deželne vlade svoje staro ime Škofja Loka potrditi.

* (V Varšavi) se ima po nameri ruskega ministra Tolstaja ustanoviti popolna univerza s ruskim učnim jezikom. Tudi za zapad se namerava v Dorpatu enaka univerza. Namen temu je, da se za upravo „prejšnje Poljske“ in zapadnih finskih in nemških krajev dobodo iz domačinov uradniki.

* (Slovaška tiskarnica) na akcije se je ustanovila v sv. Martinu. Pravila so od ogerskega ministerstva potrjena. Akcij po 25 gl. je 600 in plačujejo se v obrokih po 5 gl.

* (V Novem Sadu) so Srbje praznovali zadušno slovesnost za gospo Heleno Bozdinovo, ki je zapustila 150.000 gl. za srbsko narodno gledišče. Bog daj da bi tudi Slovenci imeli priliko take ženske spominjati se.

* (Iz Solkana 11. decembra t. m.) — Čitalnica v Solkanu pravi dne 20. decembra t. m. ob zvečer besedo s petjem, deklamacijami, glediščno igro in tombolo h kateri vabi vse č. g. svoje člane in druge rodoljube.

O d b o r.

* (Celjsko nemško „ustavno“ društvo) je sklenilo, da mu bo odsihmal služil Dežmanov „Tagblatt“, kot organ. Dr. Neckerman je prebral adresu proti zedinjeni Slovencev, ki se je soglasno sprejela in se bo poslala ministerstvu. So si pač vsi podobni, kakor vinar vinarju.

* (Dr. Klun), ki je neki našim prvakom podpisal revers, da bo zmerom z njimi delal in glasoval, je pisal zdaj Dežmanovemu „Tagblattu“ pisano pismo in mu obljubil, da bo tekoj zopet za „Tagblatt“ pisal, ko bo le nekoliko okrevale. — Pri takem vedenju g. dr. imajo menda naši prvaki vendar dolžnost razglasiti revers, kterega niso dobili kot Tomani, Coste etc., ampak kot narodni zastopniki.

* (Grof Beust) je prišel nedavno v sejo finančnega odbora, v kterem se je ravno razgovarjalo o dostavkih v avstrijsko-anglijski kupčijski dogodbi. Ker Beust nima pravice hoditi k tem sejam, a tudi z najmanj besedico ni povedal kaj je prišel, interpeloval je Skene predsednika, kaj ima Beust v seji iskati. Zadrega je bila za vse velika in si tudi predsednik Winterstein ni vedel pomagati; rekel je samo, da bi bilo dobro ko bi v tej zadevi Beust hotel kaj razjasniti. Da bi ne bilo treba novemu grofu vrata pokazati, nasvetoval je Skene, naj predsednik povabi Beusta k tej seji, kar se je tudi zgodilo, ko je bil še Skene dostavil, da bi moral nazoči minister Plener v imenu cislajtanske vlade protestovati, ko bi hotel Beust govoriti kot vladni zastopnik.

Slovenski Glasnik.

Vsacemu izobraženemu Slovincu, ki mu je bilo poslednja leta mari za razvijanje slovenske literature, ni neznano koliko, je za lepoznanstvo storil mnogozaslužnega g. Janežiča „Slovenski Glasnik“. In ko je ta list jenjal izhajati, povdarjal je se je po vsej pravici, da je sramotno za naš izobražen svet, ako nimamo in ne pokažemo toliko dušne in materijalne moči, da bi edini lepoznanjski list zopet oživel.

Ker je prejšnji g. izdajatelj „Slov. Glasnika“ namenjen svojo neutrudno marljivost za slovenski narod na družem polji zbrati; dalje, prepričan o važnosti lepoznanstva za razvoj našega jezika in napredka, ter zaupaje na rodoljubno materijalno pomaganje slovenskega izobraženstva in zlasti slovenske mladine: naznanja podpisani, da začne z novim letom izdajati „Slov. Glasnika“.

Sl. Glasnik bode literaren list v ožjem pomenu besede. Prinašal bo torej izvirne slovenske povesti in novele, obraze iz življenja, pesmi, estetično-kritične razprave itd. Ker je v prvi vrsti namenjen odrasteni mladini in izobraženi slovenski družbi sploh, ogibal se bode strokovnih vednostnih preiskav, ter prinašal samo sploh lahko umljive vednostne sestavke.

Od kraja bode izhajal vsak mesec enkrat na dveh polah velike osmerke, in bode veljal za pol leta 1 gl. 50 kr. Ker je dozdanji „Sl. Glasnik“ jenjal izhajati tudi zaradi pomanjkanja materijalne podpore, ni mogoče tekoj z začetkom list večkrat izdajati in povečati. Ako pa najde med Slovenci dovolj razširjenja, ako bode vsak domoljub in prijatelj slovenske literature skrbel, da se Slovenci obilo udeležujejo podpore slovenskega literarnega lista, bode izhajal v večji obliki in večkrat na mesec.

Za učence gimnazijalnih šol, kateri so bili „Glasniku“ do zdaj glavna podpora in kterim se tudi zdaj priporoča, veljajo pogoji znižane cene, ktere je č. g. prejšnji izdajatelj stvilil.

Duševnega sodelovanja je „Sl. Glasniku“ obljubilo več izmed najboljših slov. pisateljev. Ker nam je za razširjanje našega jezika literature treba, ker imamo pripravljene delavce, in bodo vedno doraščali in množili se, upati je, da si bodo vsi slov. domoljubi prizadevali prosto polje pridobiti in odkazati jim za delo na slavo in korist domovini.

Za ta namen se Sl. Glasnik priporoča sl. čitalnicam naj mu blagovole med svojimi udi obilo deležnikov in podpornikov pridobiti.

Naročnina naj se pošilja „opravištvu“ „Slov. Naroda“ v Maribor.“ Prvi list pride v Mariboru na svetlo prve polovice januarja, drugi redoma z začetkom vsacega meseca, ali če bode število naročnikov primerno, dvakrat: 1. in 15.

Ker se bode tiskalo iztisov le po primeri s številom prejemnikov, prosim, da se č. g. naročniki kakor prej mogoče s poslanjem polletne naročnine oglase.

J. Jurčič,
izdajatelj in vrednik „Slov. Glasnika“.